

Eindrapportage

VSV Project Onderwijsondersteuningslijnen in Helmond-Peelland

Opdrachtgevers: de heer P. van den Eijnde (directeur Vakcollege Helmond) en mevrouw M. van Leeuwen (directeur SWV VO Helmond-Peelland VO)

Projectleider: de heer W. van den Heuvel (OCGH Advies)

Projectmedewerkers: de heer. B. Franssen en mevrouw B. van Hout (OCGH Advies)

Datum: 22 mei 2014

Samenvatting

Alle leerlingen met een diploma van school. Een doelstelling die terug te vinden is in het ondersteuningsplan van het SWV VO Helmond-Peelland en het convenant Aanpak Schooluitval in de regio Zuid Oost Brabant. Vanuit deze overeenkomstige ambitie, focussen we in dit project op de leerlingen en studenten die extra onderwijsondersteuning nodig hebben om de eindstreep te halen. Dit project draagt bij aan een sluitende en doorlopende onderwijsondersteuningslijn VO en MBO in de regio Helmond-Peelland. Als resultaat van dit project zijn vijf onderwijsondersteuningsarrangementen beschreven die passen binnen de uitgangspunten van SWV VO Helmond-Peelland en voortijdig schooluitval helpt voorkomen. De arrangementen zijn ontwikkeld in samenwerking met professionals uit onderwijs en jeugdzorg. We beoordelen de arrangementen als kansrijk. Ze sluiten aan bij de behoeften van leerlingen en scholen zijn bereid om uit te voeren.

Inleiding

Achtergrond van het project

In het kader van werkstroom 4 (overbelaste leerlingen in VO en MBO) van voorkomen vroegtijdig schoolverlaten (VSV) wil het samenwerkingsverband Helmond-Peelland VO een goed beeld hebben van de doorlopende onderwijsondersteuningslijnen en de hiaten daarin. Door inzicht te geven in hetgeen er is en waar hiaten zijn, kan het samenwerkingsverband vraaggericht werken aan het ontwikkelen van onderwijsondersteuningsarrangementen. Op die manier ontstaat een doorlopende onderwijsondersteuningslijn.

Alles wat onder extra ondersteuning valt, wordt door het SWV Helmond-Peelland VO arrangementen genoemd. Het gaat dan altijd om voorzieningen op schaal van het SWV. Als de reguliere school met de basisondersteuning niet voldoende kan bieden, meldt de zorgcoördinator van betreffende school de leerling via een aanmeldformulier aan bij de Adviescommissie Toewijzingen. De ACT doet dossieronderzoek en praat met betrokkenen om te beoordelen of extra ondersteuning nodig is en zo ja welk arrangement. Alle leerlingen die gebruikmaken van een arrangement beschikken over een ontwikkelingsperspectief dat door de school is opgesteld en met de ouders is besproken.

Doelstelling van het project

De resultaten van het project moeten bijdragen aan een sluitende onderwijsondersteuningslijn voor leerlingen in het VO en MBO in de regio Helmond-Peelland. Door deze sluitende onderwijsondersteuningslijn te realiseren, kan voorkomen worden dat leerlingen wiens problemen niet langer meer hanteerbaar zijn in de klas, thuis komen te zitten.

Probleemstelling en opzet van het project

Om een beeld te krijgen van mogelijke hiaten is een analyse gemaakt van voortijdig schoolverlaten in de regio Helmond-Peelland, specifiek de opleidingsverlaters in leerjaar 1 van ROC ter Aa en De Groene Campus. Ook zijn de verwijzingspercentages naar scholen voor voortgezet speciaal onderwijs in kaart gebracht en geanalyseerd. Om beter zicht te krijgen op de aard van de problematiek zijn verdiepende interviews gehouden met directies en zorgcoördinatoren van VO scholen.

Na de fase van kwantitatieve en kwalitatieve analyse zijn werksessies georganiseerd. De deelnemers van de werksessies werden voorgedragen door de stuurgroep. Het betrof inhoudelijke deskundigen van scholen voor MBO, voortgezet onderwijs, voortgezet speciaal onderwijs en jeugdzorg. De werksessies vormden het hart van het project. In deze werksessies werden de onderwijsondersteuningsbehoeften van leerlingen onderzocht. Op basis van deze inventarisatie werden voorstellen voor arrangementen beschreven. De bevindingen van de werksessies werden voorgelegd aan de stuurgroep. De resultaten (i.c. onderwijsondersteuningsarrangementen) worden in deze rapportage beschreven.

Thema: doorlopende onderwijsondersteuningslijn VO-MBO

Onderzoeksvraag

Hoe komt het dat sommige leerlingen die het VMBO verlaten en naar het MBO gaan al in leerjaar 1 uitvallen? Welke ondersteuning zou hier moeten zijn om dit te voorkomen?

Deelvragen: wat is het aantal uitvallers in leerjaar 1 van ROC ter Aa en De Groene Campus? Wat zijn de redenen van uitval? Welke maatregelen nemen scholen in het terugdringen van het aantal voortijdig schoolverlaters? Wat is het effect van deze maatregelen? Waar kan nog meer winst geboekt worden?

Methodiek

Om bovenstaand onderzoeksvragen te beantwoorden werden gegevens over studie uitval op ROC ter Aa en De Groene Campus opgevraagd en geanalyseerd. De analyse richtte zich specifiek op uitstroom van studenten in leerjaar 1 (schooljaar 2012/2013). Hier dient vermeld te worden dat betreffende studenten niet allemaal voortijdig schoolverlaters zijn of worden. Jongeren die na een paar maanden stoppen met de opleiding vanwege verkeerde studiekeuze zijn ook opgenomen. Aangezien dit ook een ongewenste situatie is en studiewisselingen het risico vergroten op voortijdig schoolverlaten, is ervoor gekozen om de analyse te richten op deze bredere doelgroep. Naast de analyse van kengetallen vonden er interviews plaats met leidinggevenden en onderwijsprofessionals van MBO's en medewerkers van Regionaal Meld- en coördinatiepunt Aanval op School Uitval Zuid Oost Brabant. De resultaten van de analyse werden gepresenteerd aan de stuurgroep.

Resultaten

In schooljaar 2012/2013 startten 260 studenten met een opleiding op De Groene Campus. 57 studenten beëindigden hun studie in het eerste jaar van de opleiding. Dat komt neer op 22%. Percentueel is de uitval het grootst bij studenten met een HAVO vooropleiding (28,6%). De uitval onder studenten met een VMBO vooropleiding schommelt rond de 20%.

Op ROC ter Aa beëindigden 136 eerstejaars studenten hun studie voortijdig. Op een totaal van 1080 eerstejaars is dat 13%. De uitstroom is het grootst bij studenten die reeds een MBO diploma op zak hebben (>60%). De voortijdige uitstroom van leerlingen met een VMBO-T vooropleiding is het laagst (10%). Wanneer we kijken naar de uitstroom per MBO opleiding, dan is die het hoogst bij AKA/Entree opleiding (18 %) en opleiding ICT beheer (32%).

Voor ROC ter Aa en De Groene Campus valt op dat binnen niveau 4 de meeste eerstejaars studenten voortijdig uitstromen. Bij BOL opleidingen is de uitval aanzienlijk groter dan BBL variant. Wanneer we kijken naar het moment van uitval, dan zien we dat na 10 tot 12 maanden onderwijs de meeste studenten hun studie beëindigen. Wanneer studenten gevraagd wordt naar de reden van uitval, dan noemen zij verkeerde studiekeuze het vaakst.

Om voortijdig schooluitval nog verder te verminderen worden diverse maatregelen genomen door ROC ter Aa en De Groene Campus. Deze maatregelen zijn onder te verdelen in drie gebieden: betere afwezigheidsregistratie, versterking van studieloopbaanbegeleiding en versterking van de intake.

Ook worden er door MBO's en VO scholen samen maatregelen genomen om voortijdig schoolverlaten te verminderen. Zo werken ROC ter Aa en de VMBO scholen in de regio Helmond-Peelland samen in het project intensieve coaching. De doelgroep van het project zijn leerlingen die onderwijs volgen op VMBO-Basisberoepsgericht leerweg en de overstap maken naar met name MBO opleidingen op niveau 1 en 2. Leerlingen waarvan het VMBO vermoedt dat zij, bij de overstap naar het MBO, een groot risico lopen op uitval, worden vanaf het laatste half jaar in het VMBO tot het met het eerste half jaar van het MBO, intensief gecoacht door professionals van beide organisaties. Deze werkwijze leidt tot een forse reductie van uitval, gedurende de coachingsperiode.

De Groene Campus en ROC ter Aa hebben ervaring met assessments die een beeld geven van de persoonlijkheid, aanleg en competenties van leerlingen. Tijdens de intakefase hanteert de Groene Campus de AMN test voor alle nieuwe studenten. Deze test helpt studenten om, samen met daarvoor opgeleide coaches, te reflecteren of de gekozen studierichting inderdaad past bij hun talenten en mogelijkheden. Voor de school biedt de test handvatten om het ondersteuningsprofiel van de leerling aan te scherpen. Tenslotte geven de resultaten op school- of opleidingsniveau, richting aan de ontwikkeling van beleid.

Professionals van MBO en VO verwachten dat er nog winst geboekt kan worden bij de studenten die onderwijs volgen op MBO niveau 4. Studenten lijken onvoldoende toegerust om de overgang te maken naar het MBO. Dat geldt niet zozeer voor het niveau, maar veel meer voor studievvaardigheden, zoals plannen, zelfstandig leren etc... Binnen de vooropleiding die deze leerlingen volgden, meestal VMBO-T en HAVO, is er weinig aandacht voor loopbaan oriëntatie. Veel leerlingen hebben geen realistisch beeld van de opleiding. Ze hebben wel een idee tot welk beroep de opleiding opleidt, maar niet welke competenties de opleiding van hen vraagt. Hierdoor maken nogal wat leerlingen een verkeerde studiekeuze.

Aanbevelingen

Het project intensieve coaching, zoals hierboven beschreven, heeft de afgelopen jaren zijn effect bewezen. Het zorgt voor een doorlopende aansluiting van VO en MBO en draagt bij aan vermindering van schooluitval. De stuurgroep vindt het essentieel dat dit project wordt gecontinueerd door VO en MBO scholen en wordt verankerd binnen de bestaande ondersteuning.

De stuurgroep acht het wenselijk om, voor een specifieke doelgroep leerlingen, assessments af te nemen in VMBO leerjaar 2 of 3. Door het assessment (afname en interpretatie test plus studieloopbaanbegeleiding) dan uit te voeren, krijgen leerlingen vroegtijdiger inzicht krijgen in hun competenties en mogelijkheden. Dat kan leiden tot betere keuzes en minder uitval in MBO. De Groene Campus en ROC ter Aa en de VO scholen in de regio Helmond-Peelland trekken hier samen in op. De stuurgroep vraagt om het project dusdanig in te richten dat effectonderzoek mogelijk is.

Geraadpleegde professionals: mevr. K. van Lotringen, RMC coördinator (091213), mevr. A. Wassink, programmadirecteur Aanval op Schooluitval Zuid Oost Brabant (200114), dhr. F. van de Wiel, directeur onderwijs ROC ter Aa (070114), dhr. J. Krol, directeur De Groene Campus (100114).

Geraadpleegde documenten:

Keppels, E. & Eimers, T. Regionale Probleemanalyse VSV regio Zuid-Oost Brabant (Kenniscentrum Beroepsonderwijs Arbeidsmarkt, mei 2012).

Kadernotitie Begeleiding in het Onderwijs (Helicon opleidingen, november 2013)

Toolkit VSV ROC ter Aa met overzicht van maatregelen terugdringen voortijdig schoolverlaten

Raadsinformatie brief met evaluatie convenant VSV en resultaten VSV regio Zuid Oostbrabant (schooljaar 2007/2008 t/m 2012/2013), gemeente Eindhoven (november 2013)

Overzicht van projecten werkstroom 1 t/m 4, regio Zuid Oost Brabant (2013/2014)

Verslag thuiszittersoverleg schooljaar 2012/2013 (gemeente Eindhoven, november 2013)

Thema: onderwijsondersteuningsarrangementen VO

Methodiek

Om zicht te krijgen op de problematiek van de leerlingen aan de “bovengrens” van de basisondersteuning van de VO scholen werden semi gestructureerde interviews afgenomen bij zorgcoördinatoren. In de interviews werden vragen gesteld over drie thema's: kenmerken en onderwijsbehoeften van probleemleerlingen, schoolspecifieke maatregelen om basisondersteuning op te rekken en peiling behoeften bestaande en nieuwe onderwijsondersteuningsarrangementen op niveau samenwerkingsverband.

Resultaten

Zorgcoördinatoren van HAVO/ VWO scholen ervaren over het algemeen minder vaak handelingsverlegenheid bij de aanpak van zorgleerlingen, dan hun collega's op VMBO scholen. Op VMBO scholen worden leerlingen met externaliserend probleemgedrag in combinatie met een problematische thuissituatie als meest risicovol genoemd. Scholen ervaren dat ze onvoldoende antwoord hebben op de complexe ondersteuningsvraag van deze groep leerlingen. Binnen HAVO/VWO scholen komt ernstig externaliserend probleemgedrag minder vaak voor. HAVO/VWO zorgcoördinatoren ervaren de bovengrens van de basisondersteuning vooral bij leerlingen met psychische problemen en leerlingen met probleemgedrag dat voortkomt uit een stoornis in het autistische spectrum. Dit wordt versterkt wanneer ouders en school niet op een lijn zitten.

Om de kwaliteit en opvangcapaciteit van de basisondersteuning te vergroten, wordt op alle scholen gewerkt aan het vergroten kennis en vaardigheden van docententeam in het omgaan met verschillen in de klas. De meeste scholen investeren in stevige verbondenheid tussen leerling en school. Dat veronderstelt dat leerlingen en hun docenten en mentoren elkaar kennen. Veel scholen zorgen voor tijd en ruimte waar leerlingen en docenten/begeleiders elkaar kunnen ontmoeten. Deze gesprekken vinden regelmatig plaats, zodat er vertrouwen kan groeien en eventuele onderwijsbelemmeringen tijdig kunnen worden gesignaleerd. Scholen investeren ook in professionals die stand-by staan, wanneer een probleem in de klas dreigt te escaleren of een leerling vraagt om acute hulp of een luisterend oor. Een snelle, doortastende aanpak, voorkomt dat problemen gedurende een schooldag niet groter worden.

Op veel scholen wordt de begeleiding en zorg vorm gegeven binnen een kernteam met ondersteuning van interne begeleiders en ambulante begeleiders. Zorgcoördinatoren geven aan dat begeleiding van deze jongeren ook expertise vanuit jeugdzorg vereist. De problemen van leerlingen zijn vaak meervoudig. Een integrale aanpak is nodig om echte oplossingen te bereiken.

Een aantal zorgcoördinatoren geeft aan het lastig te vinden, in te schatten wat passend onderwijs precies betekent voor de doelgroep leerlingen die onderwijs (gaan) volgen op reguliere VO scholen. Aan nieuwe arrangementen lijkt geen behoefte bij de geïnterviewde zorgcoördinatoren. Zorgcoördinatoren willen liever aansluiten bij wat er al is en pleiten voor mogelijkheden om de bestaande zorgstructuur uit te breiden. Er staat een stevige basis van begeleiding en zorg. Scholen werken daarbij intensief samen met externe partners die een aanvullende expertise weten in te brengen.

Deze basis biedt, volgens zorgcoördinatoren, voldoende vertrouwen om meer leerlingen met complexere onderwijsondersteuningsvragen op te vangen.

Op basis van de analyse van uitstroom naar VSO, heeft de stuurgroep ervoor gekozen om bij de ontwikkeling van onderwijsondersteuningarrangementen te focussen op vier onderscheiden groepen leerlingen.

1. HAVO/VWO leerlingen met autisme
2. VMBO leerlingen met ernstige gedragsproblemen
3. Zeer moeilijk lerende jongeren met ernstige gedragsproblemen
4. Leerlingen met een onduidelijke ondersteuningsvraag en gedrag dat onacceptabel is/niet te hantieren in de klas

Om de onderwijsondersteuningsarrangementen op maat te maken voor bovenstaande doelgroepen, zijn werksessies georganiseerd. Voor deze werksessies werden experts uit voortgezet onderwijs en voortgezet speciaal onderwijs en jeugdzorg uitgenodigd. In iedere werksessies werd volgens een vast stappenplan gewerkt. Voor het in kaart brengen van onderwijs- ondersteuningsbehoeften werd gebruik gemaakt van het Vraag Profiel Instrument (PI7, 2011). Bij de uitwerking van de arrangementen zijn de uitgangspunten van het samenwerkingsverband leidend. De arrangementen worden beschreven aan de hand van de volgende bouwstenen: doelgroep, doel, aanpak/organisatie, deskundigheid en samenwerking.

Met uitzondering van het arrangement syntheseklas, bevindt de beschrijving van de arrangementen zich in de zgn. ontwerpfase. Doelgroep, doelstelling en aanpak staan beschreven. Een uitgebreidere verantwoording staat beschreven in de notulen van de werksessies. Marja van Leeuwen zal bestuurders benaderen om de voorbereiding die nodig is voor de realisatie van de onderwijsondersteuningsarrangementen in goede banen te leiden.

Aanbevelingen: onderwijsondersteuningsarrangementen

Doelgroep	HAVO/VWO leerlingen met autisme (specifiek leerlingen uit de leer- groepen van De Berkenschutse)
Doelstelling	Diploma HAVO of VWO
Aanpak en organisatie	Onderbouw: intensivering van bestaande begeleiding en zorg, leer- lingen volgen onderwijs in reguliere klassen en snel toegankelijke in- zet van hulp en begeleiding in combinatie met time-out ruimte Bovenbouw: verlengde aanpak onderbouw en/of syntheseklas (be- schermde klas met minder leerlingen en kleine groep docenten). Vanaf leerjaar 3 eventuele instroom van leerlingen De Berkenschut- se, die daar onderbouw hebben doorlopen voldoende ontwikkeling hebben doorgemaakt dat overstap naar onderwijsarrangement VO mogelijk is.
Expertise	Onderwijsprofessionals en zorgteam met kennis over autisme
Beoordeling	Kansrijk Argumenten: arrangement komt tegemoet aan onderwijsondersteu- ningsbehoeften van doelgroep leerlingen en er lijkt bereidheid voor de uitvoering bij minimaal twee VO scholen.

Doelgroep	VMBO leerlingen met ernstige en aanhoudende vormen van pro- bleemgedrag (externaliserend > internaliserend). In veel gevallen sprake van een gedragsstoornis.
Doelstelling	Diploma VMBO
Aanpak en organisatie	In het ondersteuningsplan worden twee arrangementen beschreven voor deze doelgroep: syntheseklas en De Halte. De uitgangspunten en visie van deze arrangementen verschillen (van aparte klas naar samen onderwijs of starten vanuit reguliere klas en begeleiding zo- veel mogelijk integreren). Uitgangspunten syntheseklassen: <ul style="list-style-type: none"> • Van apart naar integratie • Kleine groep docenten • Mentor docent VSO • Vast lokaal, geclusterde lessen • Begeleide start en afsluiting van schooldag • Stappenplan voor schakelen Uitgangspunten De Halte: <ul style="list-style-type: none"> • Start vanuit integratie • Heterogene groepering • Aansluiten bij bestaande begeleidings- zorgstructuur • Flexibele opvang en inzet • Kunnen opschalen wanneer nodig

Expertise	Gekwalificeerde onderwijsprofessionals ondersteund door begeleidingsteam met gedragswetenschapper, ambulante begeleider en opvoed & opgroei-ondersteuner
Beoordeling	Kansrijk: beide arrangementen komen tegemoet aan onderwijs-ondersteuningsbehoeften van de doelgroep leerlingen en er is bereidheid voor uitvoering bij meerdere VO scholen

Doelgroep	Zeer moeilijk lerende jongeren met ernstige gedragsproblemen
Doelstelling	Onderwijs binnen SWV Helmond-Peelland, uitstroom naar arbeid of dagbesteding
Aanpak en organisatie	De huidige aanpak wordt gecontinueerd en mogelijk uitgebreid met meer leerlingen. Voor een aantal leerlingen (meest ernstige gedragsproblemen) blijft onderwijs en begeleiding op Michaelschool nodig, is de mening van de experts die deelnamen aan de werksessie.
Expertise	Deze professionals beschikken over specifieke expertise en ervaring die nodig is om deze doelgroep te begeleiden.
Beoordeling	Kansrijk, leerlingen volgen thuis nabij onderwijs, Antoon van Dijkschool is bereid om opvang te continueren of voldoende tegemoet wordt gekomen aan onderwijs-ondersteuningsbehoeften is niet duidelijk, een evaluatie is wenselijk.

Toelichting:

Momenteel krijgen 10 leerlingen van deze doelgroep onderwijs op de Antoon van Dijkschool in Helmond. Dit in het kader van een pilot die Antoon van Dijkschool is aangegaan met de Michaelschool in Boxtel. De leerlingen staan ingeschreven bij de Michaelschool in Boxtel. Het onderwijs wordt verzorgd door een leraar en onderwijsassistent van de Michaelschool. In april zou de pilot worden geëvalueerd. Door het ontbreken van duidelijke criteria kan niet worden geconcludeerd of doelstellingen zijn behaald. Wel geeft directie van Antoon van Dijkschool aan de intentie te hebben om de pilot te continueren. Met name de onderwijsleeromgeving sluit aan bij de onderwijsbehoeften van deze jongeren. Het biedt veiligheid en overzichtelijkheid. Tegelijkertijd zijn er 7 leerlingen uit het SWV Helmond-Peelland die nog onderwijs volgen op de Michaelschool. Volgens de experts zijn de problemen van deze leerlingen anders (meer acting out, sterk grensoverschrijdend en crimineel gedrag), dan de leerlingen die onderwijs volgen op de Antoon van Dijkschool.

Doelgroep	Leerlingen met een onduidelijke ondersteuningsvraag en gedrag dat onacceptabel is / niet te hanteren in de klas		
Doelstelling	Crisisopvang van leerling, in beeld brengen van onderwijs- ondersteunings- en zorgbehoeften inclusief een ontwikkelingsperspectief, integraal plan van aanpak voor de korte en lange termijn, een passende plek binnen onderwijs of werk.		
Fasering	<i>Resultaten</i>	<i>Activiteiten</i>	<i>Expertise</i>
Analyse	Inventarisatie problemen en verheldering van de ondersteuningsvraag. Begrijpen: welke factoren bepalen dat het niet lukt binnen het VO? Doelen: een ontwikkelingsperspectief.	Professionals maken samen met VO school een probleemanalyse met vragen voor onderzoek en observatie. Sluit aan bij Inkijkervaringen.	Experts op het gebied van speciaal onderwijs, jeugdhulpverlening en arbeid.
Uitvoering	Plan van aanpak: Inhoud: wat is er nodig? Uitvoering: toets op uitvoerbaarheid? Bron: Assessment / Proces – Diagnostiek.	Aanpak wordt beschreven in de benodigde Ondersteuning (7 Domeinen). Overlegmomenten VO en Uitkijk. Afstemming Onderwijs Jeugdhulp.	Plan van aanpak wordt binnen de duur van het arrangement beproefd. Afstemming: Één kind – één gezin – één plan.
Overdracht of doorstroom	Overdracht Ondersteuning: Transfer naar VO of arbeid	Samenwerking VO – Nazorg: Observaties, Overleg, Ambulante Begeleiding, Co-teaching.	Deskundigheidsbevordering op de VO school. Jeugdzorg blijft in beeld, ondersteunt VO.
Beoordeling	Nog niet mogelijk Dit arrangement kenmerkt zich door een integrale aanpak van onderwijs en zorg. Om die reden is reeds de gemeente Helmond benaderd om hier mee regie in voeren. Wido Bijlmakers (gemeente Helmond) en Marja van Leeuwen zullen de bestuurders van Vreekwijk, BJ Brabant, De Zwengel en Herlaarhof uitnodigen om te verkennen wat hun aanbod is om dit arrangement voor deze specifieke doelgroep jongeren te realiseren.		

Bronnen:

Ondersteuningsplan 2014-2018; schooljaar 2014-2015; Plaats voor elke leerling, Samenwerkingsverband Helmond-Peelland VO (maart 2014)

Vervoltraject

De eindrapportage werd op 8 mei besproken met de stuurgroep. De stuurgroep kan zich vinden in de resultaten en de aanbevelingen, zoals die in de rapportage staan beschreven. Op 12 mei worden de resultaten van het project toegelicht aan de algemene ledenvergadering van het samenwerkingsverband. Dan zullen besluiten worden genomen welke onderwijsondersteuningsarrangementen worden uitgewerkt van ontwerp, naar voorbereiding en realisatie.

Bijlage 1/1:

Leden van de stuurgroep, deelnemers telefonische interviews en deelnemers werksessies

Bijlage 1/1

Leden stuurgroep	Peter van den Eijnde (Vakcollege Helmond), Marja van Leeuwen (SWV VO-Helmond/Peelland VO, Frans Brands (VSO De Korenaer), Huib van den Beuken (SWV Helmond/Peelland VO) Jan Krol (De Groene Campus), Cor Kuijpers (Jan van Brabantcollege), Frits van de Wiel (ROC ter Aa), Henk van de Broek (Commanderijcollege), Wido Bijlmakers (gemeente Helmond)
Deelnemers telefonische interviews	Gerrie Claassen (Commanderijcollege), Elly Stouten (Jan van Brabantcollege), Joyce van Heugten (IVOD), Louis van Riet (Commanderijcollege), Mieke van Eggelen (Strabrechtcollege), Antonie van Vugt (Varendonck College), Martin van de Ven (Dr. Knippenbergcollege), Susanne van de Hijden (IVOD), Dilise Kuipers (Carolus Borromeus College)
Deelnemers werksessies	Kadja Sanders (Triade/Varendonck College), Martin van de Ven (Dr. Knippenbergcollege), Dilise Kuipers (Carolus Borromeus College), Elly Stouten (Jan van Brabantcollege), Lenneke Paardekooper (VSO De Berkenschutse), Marion Jacobs (Jan van Brabantcollege), Susanne van de Hijden (IVOD). Frans Brands (VSO De Korenaer), Antonie van Vugt (Varendonck College), Henk van de Broek (Commanderijcollege), Henk Pepping (VSO Antoon van Dijkschool), Henk Paridaans (VSO Michaelschool Boxtel), Sala Damani (Praktijkschool Helmond), Anita Fonseca (gemeente Helmond), Astrid Louwers (bureau jeugdzorg), Ad Heezemans (gemeente Helmond), Huib van den Beuken (SWV Helmond-Peelland VO)